

КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ



УДК 349.2 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2022-1-5-15>

Клемпарський Микола Миколайович,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри цивільного,

трудового права та права соціального забезпечення

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7948-5706>



Легкошерст Юлія Сергіївна,

доктор філософії

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2351-4288>

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ОBOB'ЯЗКІВ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС ЗВІЛЬНЕННЯ ЗІ СЛУЖБИ

У статті здійснено комплексний розгляд нормативно-правових актів, які закріплюють окремі обов'язки поліцейського під час його звільнення з поліції. Указано на відсутність нормативно-правового закріплення єдиного переліку обов'язків, які покладаються на поліцейського під час звільнення, а також наукових досліджень у досліджуваній сфері. Запропоновано поділ обов'язків поліцейського під час звільнення з поліції на наступні види: правові, організаційні та матеріальні.

Ключові слова: поліція, поліцейський, звільнення, обов'язок, процес.

Постановка проблеми. Аналізуючи правовідносини у сфері звільнення поліцейського з органів поліції, ми можемо констатувати факт того, що останні наділені достатніми правами, які є необхідними для здійснення захисту своїх службово-трудова прав та інтересів під час звільнення. Тому досить частою є думка про те, що, якщо права поліцейського не порушено, процес звільнення проходить відповідно до встановленої процедури, без порушень та будь-яких проблем. Але на практиці це не так, оскільки разом із правами на поліцейського під час звільнення покладаються і певні обов'язки, які він має безумовно виконати, а також дотримуватися протягом певного часу після свого звільнення. Варто згадати загальноприйнятну норму, відповідно до якої кожному праву кореспондує певний обов'язок. Тому, вимагаючи від роботодавця дотримання прав поліцейського під час звільнення як службовця, орган поліції має право вимагати дотримання певних обов'язків і щодо себе як роботодавця. Без таких взаємних прав та кореспондуючих обов'язків неможливо увявити реальні взаємовідносини між сторонами під час припинення служби в поліції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання про звільнення з поліції досліджували такі науковці, як В.Б. Авер'янов, Н.М. Бакаянова, Р.В. Дмитрук, М.І. Іншин, П.В. Коломєць, А.Є. Крищенко, А.В. Кубаєнко, В.А. Ліпницький, О.В. Лаврінєнко, О.Г. Свида та інші. Проте ними не було охоплено питання про обов'язки, що покладаються на поліцейського у разі звільнення, які є проблемою необізнаності поліцейських про свої обов'язки та надають можливість роботодавцю використовувати таку необізнаність на власну користь.

Формування цілей статті (постановка завдання). Актуальність мети написання статті полягає як у відсутності нормативно-правового закріплення єдиного переліку обов'язків, що покладаються на поліцейського під час звільнення, так і відсутності наукових досліджень у цій сфері. Задля досягнення поставленої мети у статті здійснюється аналіз нормативно-правових актів у вказаній сфері та класифікуються обов'язки поліцейського під час звільнення з поліції.

Виклад основного матеріалу. Загалом під обов'язками поліцейського під час звільнення, на нашу думку,

варто розуміти міру можливої поведінки поліцейського, завдяки якій він реалізує своє право на припинення правовідносин з органом поліції у межах, окреслених нормами Закону України «Про Національну поліцію» та іншими підзаконними нормативно-правовими актами. У контексті нашого дослідження ми не будемо детально зупинятися на загальних обов'язках, які загалом притаманні всім без виключення працівникам. До таких обов'язків нами віднесено: дотримання норм законодавства під час звільнення; дотримання загальних норм етики та моралі під час звільнення; відсутність дискредитації органу, де працював поліцейський тощо. Стосовно обов'язків поліцейського ми відзначимо, що, враховуючи його спеціальне правове становище, особливості прийняття на службу та її проходження, обов'язки під час звільнення варто розглядати у контексті їх поділу на правові, організаційні та матеріальні.

До правових обов'язків ми пропонуємо віднести такі, що покладаються на особу відповідно до нормативно-правових актів та не пов'язані із вчиненням конкретних організаційних дій:

1) повідомити уповноважений орган поліції, в якому проходить службу особа, про наступне звільнення письмово за три місяці шляхом написання відповідного рапорту про звільнення. Цей обов'язок прямо передбачений Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ України (постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 29 липня 1991 року № 114). Пунктом 68 Положення закріплено, що особи рядового і начальницького складу, які виявили бажання звільнитися зі служби за особистим проханням, попереджають прямого начальника органу внутрішніх справ про прийняте ними рішення не пізніше тримісячного терміну до дня звільнення, про що подають рапорт за командою [1].

2) отримати належним чином оформлену трудову книжку. Окреслюючи цей обов'язок, варто наголосити на тому, що за загальним правилом саме на роботодавця покладено обов'язок видати працівнику належним чином оформлену трудову книжку. Проте інколи бувають випадки, коли працівник з тих чи інших причин не вчинив дій щодо отримання від роботодавця своєї трудової книжки. Він не хоче або не бажає отримувати трудову книжку. Якщо працівник відмовляється отримувати трудову книжку, то факт відмови від отримання трудової книжки потрібно зафіксувати у відповідному акті. Під час отримання трудової книжки працівник розписується в особистій картці та книзі обліку трудових книжок. Загалом обов'язку органу поліції видати належним чином заповнену трудову книжку кореспондує обов'язок поліцейського, який звільняється.

Наступна група обов'язків - організаційні, тобто ті, які вчиняє особа під час припинення своїх повноважень та які стосуються вчинення певних організаційних дій та не пов'язані із прийняттям певних процесуальних чи інших рішень. До організаційних обов'язків ми пропонуємо віднести такі:

1) подавання декларації перед звільненням та після звільнення. Цей обов'язок регламентовано Законом України «Про запобігання корупції» та передбачає подавання двох видів декларації: перший – це декларація перед звільненням, яку потрібно подати впродовж 20 робочих днів після звільнення та яка охоплюватиме період, що не був охоплений деклараціями, які суб'єкт декларування подавав раніше; другий вид – декларація після звільнення. Це та декларація, яку потрібно подати на наступний рік після звільнення у період здійснення

декларування, тобто з 1 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком, в якому припинено таку діяльність. Тобто така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація, та містить інформацію станом на 31 грудня звітного року [2]. Проте варто пам'ятати, що декларація перед звільненням подається не в усіх випадках, а тому для правильного визначення необхідності подання такої декларації варто звертати увагу на підставу звільнення;

б) здати табельну зброю, боєприпаси, спеціальні засоби та засоби індивідуального захисту, закріплені за поліцейським, службове посвідчення та жетон. Аналізуючи цей обов'язок, варто наголосити на тому, що вчинення дій щодо здавання зброї, службового посвідчення, жетону має досить широке нормативно-правове підґрунтя. Зокрема, питання здавання табельної зброї, спеціальних засобів та засобів індивідуального захисту поліцейським регламентовано Інструкцією з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України 11 жовтня 2018 року № 828. Зокрема, пунктом 4 передбачено, що у разі переведення чи переміщення поліцейського до іншого органу (підрозділу) поліції або звільнення зі служби в поліції видана та закріплена за ним зброя, боєприпаси здаються до КЗЗ за місцем одержання. Спеціальні засоби, картку-заступник та відповідне спорядження здають відповідальному за озброєння, про що він робить відмітки в облікових документах. Пунктом 12 передбачено, що у разі переміщення по службі або переведення до іншого органу (підрозділу) поліції, звільнення зі служби, якщо немає подальшої потреби постійно носити табельну вогнепальну зброю, боєприпаси та спеціальні засоби, поліцейський зобов'язаний здати табельну вогнепальну зброю і боєприпаси до КЗЗ чергової частини, а спеціальні засоби - відповідальному за озброєння [3].

Обов'язок здавання службового посвідчення також регламентований на нормативно-правовому рівні, а саме наказом від 26.04.2017 року № 347, яким затверджено Порядок оформлення, виготовлення, обліку, видавання, знищення службових посвідчень [4]. Варто наголосити на тому, що пунктом 11 цього наказу на поліцейського вже покладається обов'язок щодо повернення службового посвідчення. Крім того, закріплено є норма, відповідно до якої під час звільнення зі служби, переведення чи відрядження до іншого органу (підрозділу) поліції (установи, що належить до сфери управління Національної поліції України), особа зобов'язана повернути службове посвідчення до підрозділу кадрового забезпечення, яким воно видавалося. Водночас уповноваженим працівником підрозділу кадрового забезпечення ставиться відповідна відмітка [4]. Відповідно до пункту 9 Порядку оформлення, обліку, видавання спеціальних жетонів поліцейським, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.12.2015 року № 1614, закріплено, що під час звільнення зі служби поліцейський зобов'язаний здати спеціальний жетон до підрозділу кадрового забезпечення. Спеціальні жетони звільнених поліцейських приєднуються до їхніх особових справ та передаються для зберігання до архіву [5].

Окреслюючи цей обов'язок, варто наголосити на тому, що за використання атрибутики поліцейського особою, яка не має на це права, за відсутності ознак кримінального злочину передбачена відповідальність ст. 184-3 Кодексом України про адміністративні право-

порушення [6]. Таким чином, на поліцейського, який звільняється, покладається не тільки обов'язок щодо здавання атрибутики, яку використовують у своїй роботі поліцейські, але і закріплюється заборона щодо використання звільненими особами такої атрибутики. Невиконання цих вимог може слугувати підставою для притягнення особи як до адміністративної, так і до кримінальної відповідальності;

в) передати відомчі справи. У контексті розгляду цього обов'язку, враховуючи те, що поліцейські є державними службовцями, варто застосувати норми Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. Відповідно до статті 89 наведеного вище Закону державний службовець зобов'язаний до звільнення з посади чи переведення на іншу посаду передати справи і майно, довірене у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, особі, уповноваженій суб'єктом призначення у відповідному державному органі. Уповноважена особа зобов'язана прийняти справи і майно [7]. Детальна регламентація цього обов'язку здійснюється у Типових правилах внутрішнього службового розпорядку, затверджених наказом Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 № 50, розділом VIII, що має назву «Порядок прийняття та передачі діловодства (справ) і майна державним службовцем». На державного службовця покладено обов'язок до звільнення з посади чи переведення на іншу посаду передати справи і майно, довірене у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, особі, уповноваженій суб'єктом призначення у відповідному державному органі. Уповноважена особа зобов'язана прийняти справи і майно. Варто наголосити на тому, що єдиного переліку документів, які мають бути передані згідно з актом прийому-передачі від особи, що звільняється, до іншої особи, немає. Цими правилами також передбачено факт документування передачі справ і майна, що засвідчується актом, який складається у двох примірниках і підписується уповноваженою особою відповідного державного органу, керівником служби управління, персоналом цього органу та державним службовцем, який звільняється. Один примірник акта видається державному службовцю, який звільняється чи переводиться на іншу посаду, інший – долучається до особової справи цього державного службовця [8]. Саме такий порядок передавання справ є гарантією того, що поліцейський дійсно передає конкретні справи, які перебуватимуть у віданні вже іншої особи, а поліцейський, що звільняється, фактично знімає з себе відповідальність за втрату, пошкодження чи знищення документів чи справ як під час проходження ним служби, так і після неї. Поліцейський зазвичай передає матеріали кримінальних справ, справ про адміністративні правопорушення, інші матеріали, що використовуються поліцейським під час прямого виконання ним своїх повноважень чи тих, які йому довірені відповідно до його посади;

г) на поліцейського, який звільняється, можуть покладатись і певні обов'язки матеріального характеру. Такі обов'язки випливають із норм матеріального права у трудових правовідносинах. За трудовим законодавством матеріальна відповідальність працівника настає лише у разі наявності його провини у заподіянні роботодавцеві майнової шкоди [9; 10, с. 162].

До таких обов'язків ми пропонуємо віднести:

1) необхідність відшкодування витрат у випадку дострокового звільнення особи, яка проходила навчання у вищій, за умови служби в МВС та за навчання якої були витрачені державні кошти. Тобто у разі дострокового розірвання контракту з органом Національної поліції гро-

мадянин зобов'язаний відшкодувати витрати в повному обсязі. З першого погляду може здатися, що питання про відшкодування витрат особою, яка проходила навчання у вищій, не є предметом нашого дослідження. Але ми вважаємо, що фактично трудові правовідносини між особою та органом поліції склались, оскільки був підписаний певний контракт, де чітко зазначено його основні положення, зокрема щодо звільнення особи зі служби до спливу трьохрічного терміну служби. Фактично у таких правовідносинах здійснюється дострокове розірвання контракту, укладеного між особою, Національною поліцією та навчальним закладом, а тому ми вважаємо, що у контексті дослідження правовідносин щодо припинення трудових правовідносин з органом поліції, останні мають бути розглянутими. Досліджуючи це питання, І.В. Шруб аналізує обов'язки, що покладаються на сторони договору (контракту) про здобуття освіти. Одним із обов'язків особи, яка зараховується на навчання, науковець виділяє обов'язок після закінчення навчання прибути до місця призначення у термін, визначений у направленні на роботу, а також приступити до виконання службових обов'язків за посадою, на яку особа призначена комплектуючим органом, і відпрацювати не менше трьох років. У разі відрахування з навчального закладу або звільнення з органів поліції після закінчення навчання до встановленого трирічного терміну перебування на службі за визначеними підставами відшкодувати фактичні витрати, пов'язані з утриманням у навчальному закладі, відповідно до затвердженого розрахунку [11, с. 193].

Обов'язок відшкодування коштів випливає із норм статті 74 Закону України «Про Національну поліцію», яка розкриває питання про підготовку поліцейських у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Частиною 4 цієї статті передбачено, що особи, які навчаються за державним замовленням у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, де здійснюється підготовка поліцейських, у разі дострокового розірвання контракту про здобуття освіти з будь-яких підстав відшкодовують Міністерству внутрішніх справ України витрати, пов'язані з їх утриманням у вищому навчальному закладі, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [12]. Проте законодавець встановлює певні виключення із загального правила та дозволяє звільнити зі служби без відшкодування осіб, які достроково розривають контракт у випадку хвороби, що встановлюється рішенням медичної комісії про непридатність до служби в поліції, та через скорочення штатів або проведення організаційних заходів. Конкретизація норм цієї статті здійснюється у спеціальному підзаконному нормативно-правовому акті – Постанові Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 року № 261, якою затверджено Порядок відшкодування особами витрат, пов'язаних із їх утриманням у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських [13].

2) обов'язок відшкодувати органу поліції заподіяну шкоду матеріальним цінностям, виданим йому у користування, у повному розмірі заподіяної шкоди. Цей обов'язок означає, що особа має відшкодувати завдану матеріальну шкоду, заподіяну з його вини органу Національної поліції. Під матеріальною відповідальністю поліцейського О.Ю. Синявська розуміє юридичний обов'язок відшкодувати у встановленому законом розмірі та порядку пряму дійсну шкоду, заподіяну державі внаслідок його протиправних і винних дій або бездіяльності. Матеріальна відповідальність, на думку науковця, має на меті сприяти вихованню почуття дбай-

ливого ставлення до державного майна; забезпечувати збереження державного майна та створювати умови, які виключають можливість спричинення поліцейськими шкоди; гарантувати неприпустимість необґрунтованих відрахувань із грошового утримання особового складу [14, с. 96]. Нині питання про матеріальну відповідальність поліцейських не є детально дослідженим, проте окремі аспекти все ж таки знайшли своє відображення у Законі України «Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі» від 03.10.2019 № 160-IX, де ч. 1 статті 3 передбачено, що підставою для притягнення до матеріальної відповідальності є шкода, завдана неправомірним рішенням, невиконанням чи неналежним виконанням особою обов'язків військової служби або службових обов'язків, окрім обставин, визначених статтею 9 цього Закону, які виключають матеріальну відповідальність. Характерною рисою матеріальної відповідальності поліцейського є те, що така відповідальність є підвищеною порівняно з іншими працівниками. Про це прямо вказує норма наведеного вище закону, а саме ч. 3 статті 6: «особа за шкоду, завдану розкраданням або втратою озброєння, зброї та боєприпасів до неї, несе підвищену матеріальну відповідальність у кратному співвідношенні до вартості такого майна, але не більше десятикратного розміру» [15]. Постановою Кабінету Міністрів України від 15 липня 2020 р. № 604 затверджено Перелік озброєння, зброї та боєприпасів до неї,

нестача або розкрадання яких відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до їхньої вартості [16], та закріплено найменування видів постачання, відшкодування за якими здійснюється у десятикратному, п'ятикратному та двократному розмірах. Проте нині відсутній чіткий механізм виявлення і притягнення винних до відповідальності за недостачу, умисне знищення чи пошкодження майна. За загальним правилом доведення вини у розтраті покладається на роботодавця. Тому ми погодимось із думкою А.І. Мотрич про те, що права працівника у цьому разі не захищені належним чином, адже твердження про те, що роботодавець має довести намір працівника в умисному псуванні або знищенні матеріальних цінностей, залишає для власника підприємства або відповідної адміністрації поле для фіктивних доказів і зловживань [17, с. 175].

Висновки. На поліцейського, поряд із правами у правовідносинах щодо звільнення зі служби, покладено і низку обов'язків із метою недопущення порушення прав та законних інтересів органу Національної поліції як роботодавця та забезпечення службової дисципліни під час звільнення. Такі обов'язки прямо закріплені у нормативно-правових актах різної юридичної сили. Вони не систематизовані, тому їхнє виявлення та окреслення є певною проблемою. З огляду на наведене вище, проблема визначення обов'язків поліцейського під час звільнення з поліції має бути більш поглиблено та комплексно досліджена.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ України: постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 29 липня 1991 року № 114. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-91-%D0%BF#Text>
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Стор. 156. Стаття 2474.
3. Інструкція з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства справ України 11 жовтня 2018 року № 828. *Офіційний вісник України*. 2018. № 94. Стор. 30. стаття 3110.
4. Порядок оформлення, виготовлення, обліку, видачі, знищення службових посвідчень: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26.04.2017 року № 347. URL : https://dostup.pravda.com.ua/request/21738/response/39736/attach/2/img002.pdf?cookie_passthrough=1
5. Порядок оформлення, обліку, видачі спеціальних жетонів поліцейським: наказ Міністерства Внутрішніх справ України. 23.12.2015 року № 1614. *Офіційний вісник України*. 2016. № 10. Стор. 138. Стаття 459.
6. Кодекс про адміністративні правопорушення України від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Стаття 1122.
7. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Стор. 28. Стаття 149.
8. Типові правила внутрішнього службового розпорядку: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 № 50. *Офіційний вісник України*. 2016. № 29. Стор. 63. Стаття 1175.
9. Обхідний лист при звільненні з роботи. Зразок обхідного листа!. URL : <https://biznesua.com.ua/obhidniy-list-pri-zviltrenni-z-roboti-zrazok-obhidnogo-lista/>
10. Прилипко С. М. До питання матеріальної відповідальності сторін трудового договору. Питання цивільного та трудового права. *Проблеми законності*. 2009. № 1. С. 155-164.
11. Шруб І.В. Адміністративно-правове регулювання відносин, які виникають у зв'язку з укладенням контракту про здобуття освіти у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2016. Вип. № 2. С. 188-199.
12. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Стор. 33. Стаття 2075.
13. Про затвердження Порядок відшкодування особами витрат, пов'язаних з їх утриманням у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських: постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 року № 261. *Офіційний вісник України*. 2017. № 33. Стор. 93. Стаття 1049.
14. Синявська О.Ю. Щодо особливостей і нормативного врегулювання матеріальної відповідальності працівників Національної поліції України. *Держава та регіони*. 2019. № 1 (63). С. 95-99.
15. Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі: Закон України від 03.10.2019 № 160-IX. *Офіційний вісник України*. 2019. № 86. Стор. 14. Стаття 2888.

16. По затвердження Переліку озброєння, зброї та боєприпасів до неї, нестача або розкрадання яких відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до їх вартості: постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 2020 р. № 604. *Офіційний вісник України*. 2020. № 59. Стор. 252. Стаття 1872.

17. Мотрич А.І. Проблеми правового регулювання повної матеріальної відповідальності працівників. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2016. Вип. 1-1. С. 174-177.

References

1. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro prokhozhdzhennya sluzhby ryadovym i nachal'nyts'kym skladom orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrayiny: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayins'koyi RSR [On the approval of the Regulation on the completion of service by ordinary and senior members of internal affairs bodies of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of the Ukrainian SSR] vid 29 lypnya 1991 roku № 114. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-91-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

2. Pro zapobihannya koruptsiyi: Zakon Ukrayiny [On the prevention of corruption: Law of Ukraine] vid 14.10.2014 № 1700-VII. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2014. № 87. Stor. 156. Statyya 2474 [in Ukrainian].

3. Instruktsiya z orhanizatsiyi zabezpechennya, zberihannya ta ekspluatatsiyi ozbroynennya v Natsional'niy politsiyi Ukrayiny, [Instructions on the organization of provision, storage and operation of weapons in the National Police of Ukraine, approved by order of the Ministry of Affairs of Ukraine] zatverdzenoyi nakazom Ministerstva sprav Ukrayiny 11 zhovtnya 2018 roku № 828. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2018. № 94. Stor. 30. statyya 3110 [in Ukrainian].

4. Poryadok oformlennya, vyhotovlennya, obliku, vydachi, znyshchennya sluzhbovykh posvidchen': nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrayiny [The procedure for registration, production, registration, issuance, destruction of service cards: order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] vid 26.04.2017 roku № 347. URL : https://dostup.pravda.com.ua/request/21738/response/39736/attach/2/img002.pdf?cookie_passthrough=1 [in Ukrainian].

5. Poryadok oformlennya, obliku, vydachi spetsial'nykh zhetoniv politseys'kym: nakaz Ministerstva Vnutrishnikh sprav Ukrayiny [Procedure for registration, accounting, issuing of special tokens to police officers: order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. 23.12.2015 roku № 1614. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2016. № 10. Stor. 138. Statyya 459 [in Ukrainian].

6. Kodeks pro administratyvni pravoporushennya Ukrayiny [Code of Administrative Offenses of Ukraine] vid 07.12.1984 № 8073-X. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady URSR*. 1984. № 51. Statyya 1122 [in Ukrainian].

7. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrayiny [On civil service: Law of Ukraine] vid 10.12.2015 № 889-VIII. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2016. № 3. Stor. 28. Statyya 149 [in Ukrainian].

8. Typovi pravyla vnutrishn'oho sluzhbovoho rozporядku: nakaz Natsional'noho ahent'stva Ukrayiny z pytan' derzhavnoyi sluzhby [Standard rules of internal service procedures: Order of the National Agency of Ukraine on Civil Service] vid 03.03.2016 № 50. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2016. № 29. Stor. 63. Statyya 1175 [in Ukrainian].

9. Obkhidnyy lyst pry zvil'neni z roboty [Bypass letter upon dismissal from work]. Zrazok obkhidnogo lysta!. URL : <https://biznesua.com.ua/obkhidnyy-list-pri-zvil'neni-z-roboti-zrazok-obkhidnogo-lista/> [in Ukrainian].

10. Prylypko S. M. (2009). Do pytannya material'noyi vidpovidal'nosti storin trudovoho dohovoru [On the issue of material responsibility of parties to an employment contract]. *Pytannya tsyvil'noho ta trudovoho prava : Problemy zakonnosti*. № 1. S. 155-164 [in Ukrainian].

11. Shrub I.V. (2016). Administratyvno-pravove rehulyuvannya vidnosyn, yaki vynykayut' u zv'yazku z ukladennyam kontraktu pro zdobuttya osvity u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh z spetsyfichnyimi umovami navchannya, yaki zdiysnyuyut' pidhotovku politseys'kykh [Administrative and legal regulation of relations that arise in connection with the conclusion of a contract for obtaining an education in higher educational institutions with specific conditions of study that train police officers]. *Visnyk Chernivets'koho fakul'tetu Natsional'noho universytetu «Odes'ka yurydychna akademiya»*. Vypusk № 2. s. 188-199 [in Ukrainian].

12. Pro Natsional'nu politsiyu: Zakon Ukrayiny [On the National Police: Law of Ukraine] vid 02.07.2015 № 580-VIII. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2015. № 63. Stor. 33. Statyya 2075 [in Ukrainian].

13. Pro zatverdzhennya Poryadok vidshkoduvannya osobamy vytrat, pov'yazanykh z yikh utrymannyam u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh iz spetsyfichnyimi umovami navchannya, yaki zdiysnyuyut' pidhotovku politseys'kykh: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny [On the approval of the Procedure for reimbursement by individuals of expenses related to their maintenance in higher educational institutions with specific training conditions that train police officers: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] vid 12.04.2017 roku № 261. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2017. № 33. Stor. 93. Statyya 1049 [in Ukrainian].

14. Synyavs'ka O.Y. (2019). Shchodo osoblyvostey i normatyvnoho vrehulyuvannya material'noyi vidpovidal'nosti pratsivnykiv Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny [Regarding the peculiarities and regulatory regulation of the financial responsibility of the employees of the National Police of Ukraine]. *Derzhava ta rehiony*. № 1 (63). S. 95-99 [in Ukrainian].

15. Pro material'nu vidpovidal'nist' viys'kovosluzhbovtiv ta pryryvnyanykh do nykh osib za shkodu, zavdanu derzhavi: Zakon Ukrayiny [On the pecuniary responsibility of military personnel and persons equated to them for damage caused to the state: Law of Ukraine] vid 03.10.2019 № 160-IX. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2019. № 86. Stor. 14. Statyya 2888 [in Ukrainian].

16. Po zatverdzhennya Pereliku ozbroynennya, zbroyi ta boyeprypasiv do neyi, nestacha abo rozkradannya yakykh vidshkodovuyet'sya vynnymy osobamy u kratnomu spivvidnoshenni do yikh vartosti: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny [Upon approval of the List of armaments, weapons and ammunition for them, the shortage or theft of which is compensated by guilty persons in multiple ratio to their value: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] vid 15 lypnya 2020 r. № 604. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. 2020. № 59. Stor. 252. Statyya 1872 [in Ukrainian].

17. Motrych A.I. (2016). Problemy pravovoho rehulyuvannya povnoyi material'noyi vidpovidal'nosti pratsivnykiv [Problems of legal regulation of full financial responsibility of employees]. *Naukovyy visnyk publicnogo i pryvatnoho prava*. Vypusk 1-1. S. 174-177 [in Ukrainian].

Klemparskyi Mykola,

Doctor of Law, Professor

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropivnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7948-5706>

Lehkosherst Yuliia,

Doctor of Philosophy

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6983-8563>

CHARACTERISTICS OF THE MAIN DUTIES OF A POLICE OFFICER WHEN DISMISSED FROM SERVICE

In the article, a comprehensive review of normative legal acts is carried out, which establish the separate duties of a police officer in the process of his dismissal from the police. It is pointed out that there is no regulatory and legal consolidation of a single list of duties that are entrusted to a police officer upon dismissal, as well as the absence of scientific research in the researched field. It was determined that the duties of a police officer upon dismissal should be understood as the extent of the police officer's possible behavior, thanks to which the police officer exercises his right to terminate legal relations with the police body within the limits outlined by the norms of the Law of Ukraine "On the National Police" and other subordinate legal acts. It is proposed to divide the responsibilities of a police officer upon dismissal from the police into the following types: legal, organizational, and material. It has been proven that, along with the rights in legal relations regarding dismissal from service, the police officer is also assigned a number of duties in order to prevent violation of the rights and legitimate interests of the National Police body as an employer and to ensure official discipline during the dismissal process. It was determined that such duties are directly enshrined in normative legal acts of various legal force, are not systematized, and therefore their identification and delineation is a certain problem.

Key words: *police, policeman, dismissal, duty, process.*